

Nr 17 B.

Ankom till riksdagens kansli den 14 mars 1922 kl. 1/2 3 e. m.

Utlåtande angående regleringen av utgifterna för kapitalökning å tilläggsstaten för år 1922 i avseende å statens järnvägar och vattenfallsverk.

(4:e avd.)

Statens järnvägar.

1:o) I en inom första kammaren väckt motion (nr 64) har herr *G. Rosén* hemställt, att riksdagen måtte å tilläggsstat för år 1922 anvisa 85,000 kronor för anläggning av håll- och lastplats vid London mellan Hörnsjö och Vännäs.

I fråga om de skäl, motionären anført till stöd för sin framställning, får utskottet hänvisa till motionen.

Departementschefen har i förevarande ämne anført följande:

»Bland sina anslagsäskanden till 1920 års riksdag upptog järnvägsstyrelsen anordnande av mötesplatser vid *Långviksmon* å sträckan Björna—Trehörningsjö samt vid *London* å bandelen Hörnsjö—Vännäs. På anförda skäl ansågs emellertid med dessa arbeten böra anstå. Frågan om mötesplats vid London har sedermera motionsvis framförts i riksdagen, men har motionen av riksdagen avslagits.

I sin framställning om anslag att äskas av 1921 års riksdag yttrade styrelsen, att behovet av nämnda mötesplatser alltjämt kvarstode. Då emellertid de skäl, som legat till grund för beslutet om uppskov med utförandet av dessa anläggningar, alltjämt syntes föreligga, ansågs sig styrelsen icke böra upprepa sin framställning om anslag för desamma.

Motion om anslag till anläggning av en håll- och lastplats vid London.

Styrelsen meddelar nu, att styrelsen icke funne anledning att under nuvarande brydsamma ekonomiska förhållanden och svaga järnvägstrafik frångå denna sin ståndpunkt, utan syntes med anordnande av dessa nya mötesplatser böra tills vidare kunna anstå.

För anordnande av nya mötesplatser vid Yxenhaga och Kalltjärn har 1918 års lagtima riksdag beviljat anslag å 122,000 respektive 103,000 kronor. För den sistnämnda anläggningen har därefter 1920 års riksdag anvisat ett konjunkturtillägg å 72,000 kronor.

Av skäl, som nyss anförts beträffande mötesplatserna vid Långviksmon och London, anser styrelsen nu med utförandet av ifrågavarande anläggningar kunna tills vidare anstå, och har styrelsen därför upptagit för desamma anvisade anslag, tillhoppa 297,000 kronor, bland de i det föregående omförmälda anslagsmedel, vilka skulle användas för andra ändamål än de av riksdagen vid deras beviljande avsedda.»

Utskottets
yttrande.

Under åberopande av järnvägsstyrelsens ovan anförda skäl för ett uppskov med ifrågavarande anläggningars utförande, får utskottet hemställa,

att herr Roséns i ämnet väckta motion icke må vinna riksdagens bifall.

Motion om
anslag för
norra delen
av Inlands-
banan.

2:o) I två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren (nr 10) av herr *O. Bergqvist* m. fl. och den andra inom andra kammaren (nr 10) av herr *E. Hage* m. fl., har hemställts, bland annat, att riksdagen måtte anslå å tilläggsstat för år 1922 för Inlandsbanans norra del 500,000 kronor.

Under åberopande av vad utskottet i sitt utlåtande nr 17 A, punkt 11:o), anført beträffande motionsvis gjorda framställningar om anslag för samma bandel för tiden 1 januari—30 juni 1923, får utskottet nu hemställa,

att ifrågavarande av herr *O. Bergqvist* m. fl. och herr *E. Hage* m. fl. väckta motioner, i vad de avse anslag å tilläggsstaten för år 1922 för Inlandsbanans norra del, icke må av riksdagen bifallas.

Motion om
anslag till
järnväg
mellan Jörn
och Gubbljaure.

3:o) I två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren (nr 11) av herr *O. Bergqvist* m. fl. och den andra inom andra kammaren (nr 11) av herr *E. Hage* m. fl., har hemställts, bland annat, att riksdagen måtte till byggande av järnväg mellan Jörn och Gubbljaure på tilläggsstat för år 1922 anvisa en miljon kronor.

Med hänvisning till vad utskottet i sitt utlåtande nr 17 A, punkt 11:o), anfört i fråga om motionsvis gjorda framställningar om anslag till samma järnväg å staten för tiden 1 januari—30 juni 1923, får utskottet hemställa,

att ifrågavarande av herr O. Bergqvist m. fl. och herr E. Hage m. fl. väckta motioner, i vad de avse anslag å tilläggsstaten för år 1922 till järnväg mellan Jörn och Gubblijaure, icke må vinna riksdagens bifall.

Statens vattenfallsverk.

4:o) I den till riksdagen den 7 januari 1922 avlåtna propositionen, nr 2, med förslag till tilläggsstat till riksstaten för år 1922 har Kungl. Maj:t, under återopande av det vid propositionen under rubrik »utgifter för kapitalökning: bil. 1: 1922 års tilläggsstat» fogade statsrådsprotokollet över kommunikationsärenden nämnda dag (punkt 1), föreslagit riksdagen att för kompletterings- och förbättringsarbeten å Trollhätte kanal på tilläggsstat för år 1922 anvisa ett reservationsanslag av 130,000 kronor.

Beträffande utredningen i ärendet får utskottet hänvisa till återopade statsrådsprotokollet sid. 2 och 3.

För Trollhätte kanals ombyggnad har riksdagen, utöver det ursprungligen beräknade kostnadsbeloppet, 22,800,000 kronor, på tilläggsstat för år 1918 anvisat 700,000 kronor. Därjämte hava särskilda medel anvisats för fyrbelysning i kanalen ävensom för vissa arbeten för utvidgning av Stallbackakanalen m. m., vilka ej varit inbegripna i den ursprungliga planen.

I enlighet med vattenfallsstyrelsens framställning i ämnet föreslog Kungl. Maj:t i nästlidet års statsverksproposition riksdagen att för kompletterings- och förbättringsarbeten å Trollhätte kanal på tilläggsstat för år 1921 anvisa ett reservationsanslag av 775,000 kronor. Av detta belopp voro 500,000 kronor avsedda för vissa av styrelsen i huvudsak redan utförda kompletteringsarbeten å kanalen samt 275,000 kronor för vissa förbättringsarbeten, vilka icke upptagits i den ursprungliga planen.

Med hänsyn till det fortgående prisfallet och då vissa mindre begränsningar i planen för kompletteringsarbetena syntes utan större olägenhet kunna företagas, ansåg riksdagen det för ifrågavarande ändamål äskade beloppet kunna nedsättas till 625,000 kronor samt beviljade alltså sistnämnda belopp.

I skrivelse den 19 september 1921 har nu vattenfallsstyrelsen begärt ett ytterligare anslag av 130,000 kronor på tilläggsstat för år 1922 för utförande av kompletterings- och förbättringsarbeten å kanalanläggningarna.

*Utskottets
yttrande.*

Då, såsom av departementschefen framhållits, ifrågavarande arbeten med hänsyn särskilt till trafiksäkerhetens trygghande synas nödvändiga och snarast böra komma till utförande, har utskottet ansett sig böra tillstyrka Kungl. Maj:ts förslag i ämnet.

Kungl. Maj:t har vidare föreslagit, att tackning för det under ifrågavarande punkt och i följande punkter av detta utlåtande äskade anslagen skulle beredas av lånemedel. Häre mot har utskottet intet att invända.

Utskottet får alltså hemställa,

att riksdagen må för *kompletterings- och förbättringsarbeten å Trollhätte kanal* på tilläggsstat för år 1922 anvisa ett reservationsanslag av 130,000 kronor, att utgå av lånemedel.

**Trollhätte
kraftsta-
tions tredje
utbyggnad.**

[2.]

5:o) Kungl. Maj:t har föreslagit riksdagen (punkt 2) att för fullbordandet av Trollhätte kraftstations tredje utbyggnad, däri inbegripet stationens förseende med 50-periodsutrustning, på tilläggsstat för år 1922 anvisa ett reservationsanslag av 400,000 kronor.

Utredningen i ärendet återfinnes å sid. 4 i åberopade statsrådsprotokollet.

Till den tredje utbyggnaden av kraftanläggningen vid Trollhättan hava för åren 1914—1919 beviljats sammanlagt 11,480,000 kronor, varjämte 1921 års riksdag anvisat ett fyllnadsanslag på tilläggsstat för samma år av 1,000,000 kronor, tillhopa således 12,480,000 kronor. Dessutom har för elektrisk 50-periodsutrustning vid samma anläggning beviljats 1,000,000 kronor.

*Utskottets
yttrande.*

Under framhållande att det nu äskade beloppet 400,000 kronor är avsett såsom fyllnadsanslag till tidigare för ifrågavarande anläggningar beviljade medel, får utskottet, som icke haft något att erinra mot förslaget ifråga, hemställa,

att riksdagen må för *fullbordandet av Trollhätte kraftstations tredje utbyggnad*, däri inbegripet stationens förseende med 50-periodsutrustning, på tilläggsstat för år 1922 anvisa ett reservationsanslag av 400,000 kronor, att utgå av lånemedel.

- 6:o) Under hänvisning till vad utskottet i utlåtande nr 17 A, punkt 16:o), yttrat, får utskottet hemställa, **Profilreglering av Göta älv mellan Trollhättan och Vargön.**
- att riksdagen må för *profilreglering* av Göta älv mellan Trollhättan och Vargön på tilläggsstat för år 1922 anvisa ett reservationsanslag av 800,000 kronor, att utgå av lånemedel. [3.]
- 7:o) Med tillstyrkande av bifall till Kungl. Maj:ts därom framställda förslag och i anslutning till utskottets utlåtande nr 17 A, punkt 18:o), hemställer utskottet, **Förberedande åtgärder för Vänerns reglering.**
- att riksdagen må till utförande av *förberedande åtgärder för Vänerns reglering* på tilläggsstat för år 1922 anvisa ett reservationsanslag av 300,000 kronor, att utgå av lånemedel. [4.]
- 8:o) I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (punkt 5) och under hänvisning i övrigt till utskottets utlåtande nr 17 A, punkt 20:o), får utskottet hemställa, **Kraftstationen vid Harsprånget.**
- att riksdagen må för inlösen av egna hem och handelslokaler, som uppförts å av vattenfallsstyrelsen upplåtna tomter vid *Harsprånget*, på tilläggsstat för år 1922 anvisa ett reservationsanslag av 510,000 kronor, att utgå av lånemedel. [5.]
- 9:o) I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag och i anslutning till vad utskottet under punkt 21:o) av sitt utlåtande nr 17 A anført, hemställer utskottet, **Reglering av Stora Lule älvs vatten-system.**
- att riksdagen må för fortsättande av arbetena för *reglering av Suorvasjöarna* på tilläggsstat för år 1922 anvisa ett reservationsanslag av 1,500,000 kronor, att utgå av lånemedel. [6.]
- 10:o) Kungl. Maj:t har (punkt 7) föreslagit riksdagen *dels* medgiva Kungl. Maj:t bemyndiga vattenfallsstyrelsen att under iakttagande av de särskilda föreskrifter, som Kungl. Maj:t kan komma att meddela, förbinda kronan såsom ägare av Älvkarleby vattenfall med därtill hörande forsar samt av Tyttboforsen att till utförande av regleringsarbeten vid Flaten- och Snesensjöarna enligt av Dalälvens regleringsförening utarbetad plan lämna de bidrag, som enligt föreningens stadgar åligga ägare av vattenfall; **Kostnader för Flaten- och Snesensjöarnas reglering.**
- [7.]

dels till bestridande av på staten belöpande andel av kostnaden för nämnda regleringsarbeten på tilläggsstat för år 1922 anvisa ett reservationsanslag av 31,530 kronor

dels ock för fullgörande av de på staten belöpande förskottsinsbetalningar till föreningen, som betingas av att ägarna till obebyggda fall i Dalälven icke äro skyldiga att omedelbart inbetala på dessa fall belöpande andelar i regleringskostnaden, på tilläggsstat för år 1922 anvisa ett reservationsanslag av 16,000 kronor.

Beträffande utredningen i ärendet får utskottet hänvisa till sid. 5—9 i åberopade statsrådsprotokollet.

Under år 1916 bildades den s. k. Dalälvens regleringsförening u. p. a., vilken har till uppgift att till gemensam nytta för föreningens medlemmar reglera vattenframrinningen i Dalälven och dess tillflöden. Kungl. Maj:t har bemyndigat vattenfallstyrelsen dels den 30 juni 1916 att för Älvkarleby vattenfall jämte Stall- och Nygårdsforsarna, dels ock den 25 januari 1918 att jämväl för Tyttboforsen ingå som medlem av ifrågavarande förening.

Med bifall till Kungl. Maj:ts därom gjorda framställningar har riksdagen tidigare beviljat medel till bestridande av på staten belöpande andel av kostnaden för vissa regleringsåtgärder inom Dalälvens flodområde.

I skrivelse den 3 november 1921 har nu vattenfallsstyrelsen gjort framställning om kronans deltagande i kostnaden för reglering av Flaten- och Snesensjöarna, därvid styrelsen på anförda skäl hemställt, att Kungl. Maj:t måtte *dels* bemyndiga vattenfallsstyrelsen att förbinda kronan såsom ägare av Älvkarlebyfallet med därtill hörande forsar samt Tyttboforsen att till utförande av regleringsarbeten vid Flaten- och Snesensjöarna inom Nås' sektion enligt av Dalälvens regleringsförening utarbetad plan lämna de bidrag, som enligt föreningens stadgar åligga ägare av vattenfall; *dels* föreslå riksdagen att till bestridande av på kronan för Älvkarlebyfallet belöpande andel av kostnaden för dessa regleringsarbeten å tilläggsstat för år 1922 anvisa ett belopp av 31,530 kronor; *dels ock* förskottsvis tillhandahålla vattenfallsstyrelsen därutöver ett belopp av 16,000 kronor för fullgörande av de på staten belöpande förskottsinsbetalningar till regleringsföreningen, som betingas av att ägarna av obebyggda fall i Dalälven icke äro skyldiga att omedelbart inbetala på dessa fall belöpande andelar i regleringskostnaden.

Departementschefen har i ärendet anfört följande:

»Då regleringen av ifrågavarande sjöar möjliggör ett bättre utnyttjande av Dalälvens vattenkraft samt synes bliva för staten ekonomiskt förmånlig och då statens deltagande i regleringsföretaget torde utgöra

en huvudförutsättning för att detsamma skall komma till stånd, anser jag mig böra tillstyrka, att staten må deltaga i företaget samt att därför erforderliga, relativt obetydliga belopp ställas till vattenfallsstyrelsens förfogande. I likhet med vad förut ägt rum i liknande fall torde det anslag, som erfordras för gäldande av på staten tillhöriga bebyggda fall belöpande andel i regleringskostnaden eller 31,530 kronor, böra bestridas med fast upplåning samt de på kronan belöpande medel, som skola förskjutas, eller 16,000 kronor, anvisas att utgå av tillfälliga lånemedel. I den mån sistnämnda belopp återbetalas, torde det sedermera böra inlevereras till riksgäldskontoret för att ingå bland i anspråk tagna kapitaltillgångar, som uppkommit av lånemedel.

På grund av innehållet i regleringsföreningens beslut den 28 maj 1921 torde riksdagens beslut i ämnet böra föreligga i så god tid, att besked kan meddelas vattenfallsstyrelsen före den 28 maj 1922.»

Utskottet, som ansluter sig till departementschefens ovan angivna uttalande, får, med tillstyrkande av bifall till det framlagda förslaget, hemställa,

*Utskottets
yttrande.*

a) att riksdagen må medgiva Kungl. Maj:t be- myndiga vattenfallsstyrelsen att under iakttagande av de särskilda föreskrifter, som Kungl. Maj:t kan komma att meddela, förbinda kronan såsom ägare av Älvkarleby vattenfall med därtill hörande forsar samt av Tyttboforsen att till *utförande av regleringsarbeten vid Flaten- och Snesensjöarna* enligt av Dalälvens regleringsförening utarbetad plan lämna de bidrag, som enligt föreningens stadgar åligga ägare av vattenfall;

b) till bestridande av på staten belöpande andel av kostnaden för nämnda regleringsarbeten på tilläggs- stat för år 1922 anvisa ett reservationsanslag av 31,530 kronor, att utgå av lånemedel;

c) för fullgörande av de på staten belöpande förskotts- inbetalningar till föreningen, som betingas av att ägarna till obebyggda fall i Daläven icke äro skyl- diga att omedelbart inbetala på dessa fall belöpande andelar i regleringskostnaden, på tilläggsstat för år 1922 anvisa ett reservationsanslag av 16,000 kronor, att utgå av tillfälliga lånemedel.

11:o) I enlighet med Kungl. Maj:ts därom framställda förslag och under hänvisning till vad utskottet i utlåtandet nr 17 A, punkt 23:o), **Inventarier för statens vattenfalls- verk.** yttrat, får utskottet hemställa,

att riksdagen må till *inventarier för statens vattenfallsverk* på tilläggsstat för år 1922 anvisa ett reservationsanslag av 500,000 kronor, att utgå av lånemedel.

Arbeten för telegrafverkets samt statens järnvägars och vattenfallsverks räkning för bekämpande av arbetslösheten. 12:o) Kungl. Maj:t har (punkt 9) föreslagit riksdagen att i avbidan på den proposition i ämnet, som kan komma att avlåtas, för sådana arbeten för telegrafverkets samt statens järnvägars och vattenfallsverks räkning, vilka kunna påkallas för bekämpande av arbetslösheten, på tilläggsstat för år 1922 beräkna ett reservationsanslag av 5,000,000 kronor. Sedermera har Kungl. Maj:t i en den 7 januari 1922 dagtecknat proposition, nr 12, föreslagit riksdagen, bland annat, att för sådana arbeten för telegrafverkets, statens järnvägars och statens vattenfallsverks räkning, vilka kunna påkallas för bekämpande av arbetslösheten, på tilläggsstat för år 1922 under titel »Utgifter för kapitalökning, statens affärsverksamhet» anvisa, att utgå av lånemedel, ett reservationsanslag av 5,000,000 kronor.

Över denna framställning kommer utskottet att framdeles under riksdagen avgiva utlåtande; vilket utskottet skolat härigenom för riksdagen

anmäla.

Stockholm den 14 mars 1922.

På statsutskottets vägnar:

S. H. KVARNZELIUS.

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet hava närvarit:
 från första kammaren: herrar *S. H. Kvarnzelius, A. C. Lindblad, N. A. Nilsson, J. Nilsson* i Skottlandshus, *H. F. Lamm, J. L. Widell, C. G. Ekman, J. Nilsson* i Malmö, *K. A. Tengdahl, E. A. Hallin, J. Jeansson* och *A. Pettersson* samt
 från andra kammaren: herrar *A. Anderson* i Råstock, *A. Wiklund, K. V. Rydén, J. Jönsson* i Revinge, *O. H:son Waldén, O. Olsson* i Kullenbergstorp, *S. Bengtsson* i Norup, *P. B. Nilsson* i Landeryd, *C. R. Jansson* i Falun, *L. J. Carlsson-Frosterud, J. D. Norman* och *S. E. Ljungkvist*.

Reservationer:

vid *punkt 1* (håll- och lastplats vid London) av herrar *C. G. Ekman*, *A. Wiklund*, *K. V. Rydén*, *J. Jönsson* i Revinge och *S. Bengtsson* i Norup;

vid *punkt 2* (anslag för norra delen av inlandsbanan) av herr *O. Bergqvist*, vilken ansett, att utskottet bort tillstyrka de i ämnet väckta motionerna;

vid *punkt 3* (anslag till järnväg mellan Jörn och Gubblijaure) av herr *O. Bergqvist*, vilken ansett, att utskottet bort tillstyrka de i ämnet väckta motionerna.
